

Östhammar kommun
osthammardirekt@osthammar.se

Rektor vid skolenhet
Zara.Jarvstrom@osthammar.se

Beslut

2017-03-30
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Bruksgymnasiet i Östham-
mars kommun

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

På Bruksgymnasiet har Skolinspektionen granskat vård- och omsorgsprogrammet.

Granskningen av Östhammars kommun och Bruksgymnasiet ingår i detta projekt. Bruksgymnasiet besöktes den 7-8 februari 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredare Ann-Sofie Svensson och utredare Karin Nilsson.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare. För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen (APL) av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-03-30

2 (13)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna har kännedom om examensmålen och att de utgår från dem i sin planering av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att det finns ett samarbete mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen, som uppmuntras av skolledningen. Förutsättningar för samarbete mellan lärargrupperna finns i form av att lärarna träffas i organiserade programlag, ämneslag, förstelärarspår samt i yrkesprogramsutveckling. Dock upplever lärarna i gymnasiegemensamma ämnen att samarbetet kan försvåras av att klasserna består av elever från olika program.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns en väl fungerande organisation kring APL samt att lärare och handledare samverkar kring elevernas APL. Lärarna i yrkesämnena berättar att de förbereder och följer upp elevens APL i undervisningen. Det finns ett stöd från skolledningens sida som bland annat innebär att de skapar förutsättningar för lärarnas kompetensutveckling och att APL-handledare får erbjudande att gå den handledarutbildning som skolan bedriver. Utbildningen omfattar två dagar med en uppföljande dag med inriktning mot språk och kultur. Intresset bland APL-handledarna har varit stort och därmed har skolan fått begränsa antalet deltagande till 25 handledare per tillfälle.

Slutligen bedömer Skolinspektionen att det finns organisatoriska förutsättningar i syfte att skapa en helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna. Arbetslagen består av både gymnasiegemensamma lärare och lärare i yrkesämnena, vilket ökar möjligheterna till samarbeten mellan lärarna. Det finns också en medvetenhet hos såväl skolledning som lärare när det gäller hur och när kurser ska förläggas, för att på så sätt skapa en helhet och sammanhang i elevernas utbildning.

Identifierade utvecklingsområden

Skolinspektionen har inte identifierat några utvecklingsområden inom de områden som har granskats. Kvalitetsgranskningen vid Bruksgymnasiet i Östhammars kommun avslutas därför.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenheter

Bruksgymnasiet är en kommunal gymnasieskola belägen i Östhammars kommun. Vid skolenheten finns vård- och omsorgsprogrammet, ekonomiprogrammet, el- och energiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, introduktionsprogrammen, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet. Skolan har totalt 347 elever. Vård- och omsorgsprogrammet har vid besökstillfället totalt 16 elever. Skolledningen består av en rektor, tillika verksamhetschef, med övergripande ansvar för verksamheten och två programrektorer med ansvar för lärarna och skolans program.

Skolan har fyra arbetslag. Varje arbetslag leds av en arbetslagsledare som ingår i skolans pedagogiska ledningsgrupp. Arbetslagen är organiserade programvis. Vård- och omsorgsprogrammet bildar tillsammans med naturvetenskapsprogrammet ett arbetslag. I arbetslaget ingår yrkeslärare, men även lärare i gymnasiegemensamma ämnen som undervisar till viss del på dessa program.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

- 1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?***

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första

2017-03-30

4 (13)

Dnr 40-2016:202

dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen fungerar väl. Granskningen visar att det organiserade mötestiderna som är till lärarnas förfogande nyttjas på det sättet som de är avsedda för. Det kommer till uttryck genom de ämnesövergripande arbeten som sker, vilket bidrar till en större helhet och sammanhang för eleverna. Vidare bedömer Skolinspektionen att lärarna skapar sammanhang i undervisningen genom att låta ämnen samspela med varandra. Detta skildras i att elevernas motivation ökar när lärarna kopplar undervisningen till det framtida yrkeslivet. Av granskningen framgår att examensmålen är en utgångspunkt i lärarnas planering av undervisningen och genomförande.

Undervisningen planeras och genomförs med utgångspunkt i examensmålen

Enligt lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena känner de till examensmålen och använder dem i sin planering av undervisningen. Lärarna uppger att klasserna på vård- och omsorgsprogrammet är tämligen små, ca 5-7 elever per klass. Detta innebär att klasserna blandas med elever från andra program i de gymnasiegemensamma ämnena. Några av de gymnasiegemensamma lärarna

2017-03-30

5 (13)

Dnr 40-2016:202

uttrycker att det finns en viss svårighet i och med att klasserna blandas, att exempelvis tydliggöra examensmålen i undervisningen för eleverna för respektive program. Lärarna uppger att examensmålen är kända för dem och att de präglar deras ämnen när de planerar undervisningen.

Eleverna i årskurs 2 uppger i intervjuer att inför en ny kurs berättar läraren vad eleverna förväntas kunna när kursen är slut, liksom innebörden av kursens kunskapskrav och kursplan. Eleverna upplever inte att någon lärare har pratat specifikt om programmets examensmål, istället hänvisar eleverna till att de nyligen fått information om examensmålen. Enligt intervjuer med elever i årskurs 3 berättar de att de nyligen har repeterat examensmålen i samband med gymnasiearbetet.

Lärarna uppger att det finns forum, där lärarna bland annat diskuterar examensmålen och hur olika ämnen ska samspela med varandra för att ge eleverna helhet och sammanhang. Då det är blandklasser i de gymnasiegemensamma ämnena uppger läraren att hen kan anpassa uppgifterna efter respektive examensmål i vissa uppgifter. I intervju med lärarna berättar exempelvis läraren i Historia 1a1 att eleverna styrs mot områden som är kopplade till vård- och omsorgsprogrammet, till exempel penicillinets historia. Andra elever i klassen, från ett annat program, får andra uppgifter som är kopplade till deras examensmål. Eleverna uppger i intervju att de har varit studiebesök på Medicinhistoriska museet i ett samarbete med Historia 1a1 och ett yrkesämne. Idrottsläraren berättar att eleverna får hålla i sina egna lektioner för att delvis träna på förmågan att utföra handlingar för ett ökat välbefinnande. Lärarna i yrkesämnena uppger olika exempel på hur de arbetar med examensmålen i sin undervisning. De berättar om bland annat ett exempel i Psykiatri 1, som är en av kurserna i ett ämnesintegrerat projekt, där de utgår från kunskaper och förmågor i examensmålen och därpå beskriver det centrala innehållet samt kunskapskraven. I elevernas studiehandledning anges: *Kunskaper om psykiska funktionsnedsättningar samt förmåga att tillämpa dessa kunskaper i praktisk verksamhet samt förmåga att möta och kommunicera med patienter, brukare och närstående på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt samt förmåga att reflektera över sitt eget förhållningssätt i mötet med dem.*

Rektorerna beskriver ett nära samarbete med lärarna på skolenheten. Rektorn och programrektorn uppger att de pratar och återkopplar med lärarna, bland annat på medarbetarsamtalen, om hur examensmålen används i undervisningen.

2017-03-30

6 (13)

Dnr 40-2016:202

Samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Både yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förmedlar i intervjuer att rektorerna har en positiv inställning till lärarnas samarbete. Rektorerna har enligt lärarna avsatt tider för att underlätta samarbete mellan lärarna. Som tidigare beskrivits träffas lärarna bland annat i sina arbetslag, där både lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena ingår, för att lärare ska kunna planera tillsammans. Lärarna uppger att de är positiva till ett samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. De anser att studierna på så sätt blir mer intressanta och tydliga för eleverna. Lärarna uppger att det kan bidra till att eleverna får en större helhet och ett sammanhang i sin utbildning. Lärarna anser att de i och med den nya skolledningen har fått ännu större möjligheter att bestämma över hur de använder tiden vid arbetslagsmöten. Under mötestiden har arbetslagen möjlighet att planera samarbeten. Varje arbetslag har en arbetslagsledare som träffar rektorerna en gång varannan vecka och informerar dem om vad som är på gång. Enligt intervjuer med lärarna framgår att det är ovanligt att yrkeslärare eller lärare i gymnasiegemensamma ämnen besöker varandras lektioner. Förklaringen till detta uppges vara tidsbrist. Lärarna uppger att det är viktigt med en god kommunikation i kollegiet för att undvika att samma moment återkommer i flera kurser. I intervju berättar yrkeslärarna att de i sina yrkesämnena behandlar den historia som berör vård- och omsorg från 1500-talet. Lärarna berättar att de har valt detta arbetssätt för att eleverna inte ska uppleva att de får samma innehåll i olika kurser.

Det finns konkreta exempel på ämnesintegrering och infärgning

I såväl den inskickade dokumentationen inför granskningen som i intervjuer med rektorer, lärare och elever beskrivs flera exempel på ämnesintegrering mellan yrkesämnena samt integration mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen. Eleverna har även läroböcker i engelska och i svenska som är inriktade mot vård- och omsorgsprogrammet. Ett exempel som framkommer på ämnesintegrerade teman är bland annat "Hälsa", där yrkeslärare och läraren i svenska samarbetar. Likaså uppger lärare, elever och rektorer i intervjuer olika exempel på hur lärare använder sig av infärgning i sin undervisning. I Naturkunskap 1a1 behandlas sexualitet, lust och relationer som kopplas till sexuell hälsa. I Samhällskunskap 1a1, inom momentet statskunskap, fokuserar läraren bland annat på hur landstingen fungerar.

Vårdlärarna berättar om ett stort temaarbete, "Psyisk hälsa och ohälsa", som har arbetats fram tillsammans med lärare i gymnasiegemensamma ämnen i arbetslaget under hösten 2016. Vårdlärarna har varit drivande i arbetet och samtliga lärare, det vill säga både yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma

2017-03-30

7 (13)

Dnr 40-2016:202

ämnen i arbetslaget för vård- och omsorgsprogrammet och naturkunskapsprogrammet, är delaktiga i sina kurser utifrån temat "Psykisk hälsa och ohälsa". Samtliga elever i dessa program omfattas av temaarbetet under en period vårterminen 2017.

Yrkeslärarna berättar att de ofta använder sina erfarenheter från yrkeslivet i undervisningen, så att eleverna ska få en tydlig koppling mellan teori och arbetsliv. Lärarna uppger att samtliga fem yrkeslärare på vård- och omsorgsprogrammet har en bred yrkeserfarenhet av att arbeta inom vård- och omsorg. Eleverna berättar i intervjuer att lärarna ofta anknyter sin undervisning till sina egna erfarenheter som de har från sina tidigare yrken inom vården. Eleverna är överens om att det är ett bra sätt och att de får en större inblick i sitt framtida yrke. Lärarna uppger att eleverna lär sig mest av sina misstag som de har gjort och att de ges tillfällen att reflektera över dem tillsammans.

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att knyta samman den skolförlagda utbildningen med elevernas arbetsplatsförlagda lärande fungerar väl. Granskningen visar att det finns en väl fungerande organisation kring APL. Eleverna upplever att deras APL, skolans organiserade studiebesök samt att lärare använder sina yrkeserfarenheter i undervisningen, bidrar till en helhet i elevernas utbildning.

Skolinspektionen bedömer att det finns en genomgående tanke när lärarna planerar undervisningen i såväl yrkesämnena som gymnasiegemensamma ämnen och när deras APL-perioder förläggs. Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna behöver reflektera över hur de gymnasiegemensamma ämnena skulle kunna bidra med ytterligare aspekter och perspektiv på elevernas yrkeskunskande och därmed upplevelse av helhet och sammanhang i utbildningen. Skolan har en etablerad kontakt med elevernas APL-platser. De APL-handledare som Skolinspektionen samtalat med bekräftar att det finns en nära kontakt med framförallt vårdlärarna. Vidare visar granskningen att eleverna ges möjlighet till helhet och sammanhang i sitt lärande genom att de får med sig uppgifter till sin APL som förbereds och följs upp i skolan.

2017-03-30

8 (13)

Dnr 40-2016:202

Organisationen av APL

En av yrkeslärarna har i sin tjänst funktionen som samordnare av APL. Hen sköter fördelningen av APL-platser. I de fem yrkeslärarnas tjänster finns utrymme för APL-besök. Schemaläggaren tillika Bruksgymnasiets administrativa chef, har av rektor i uppdrag att organisatoriskt se till att eleverna får ut sin APL-tid, och att timplanerna stämmer efter beslut om APL-förläggningens tid över året. Organisationen av APL sker i samråd mellan administrativ chef och lärare men beslutas av rektorn. Rektor är på så vis inblandad i organisationen av APL. Rektorn och programrektorn har tät kontakt med lärarna på programmet för att följa upp, planera och se till att APL genomförs.

I intervju med de ansvariga lärarna för APL berättar de att det finns ett tydligt upplägg för hur APL-perioderna ska förläggas under gymnasietiden beroende på vilka kurser eleverna läser under respektive år. I årkurs tre har eleverna APL på Akademiska sjukhuset i Uppsala, då eleverna bland annat läser kursen Akut-sjukvård. I rektors verksamhetsredogörelse beskrivs hur skolan har arbetat fram ett nytt upplägg kring APL i årskurs 1. I och med detta upplägg skapas även utrymme för lärarna i yrkesämnena att agera som "kliniska adjunkter" på elevernas APL-plats, vilket innebär att lärarna kan handleda eleverna på plats i sin APL-situation.

Lärarna i yrkesämnena berättar att de gemensamt planerar vilka uppgifter eleverna ska få med sig under sin APL-period. I inskickad dokumentation och i intervjuer med lärare i yrkesämnena uppges att utgångspunkten för APL-uppgifterna hämtas från examensmålen.

Lärare och handledare samverkar kring planering, genomförande och uppföljning av APL

APL-handledarna uppger i intervjun att de har en bra kontakt med yrkeslärarna på skolan. De upplever att yrkeslärarna är väldigt angelägna om sina elever och att de besöker dem minst vid två tillfällen under en APL-period. Vidare berättar handledarna att när eleverna kommer till APL-platsen har de med sig en "checklista" över moment som de ska gå igenom med sin handledare och som eleverna ska genomföra under sin APL. Eleverna har även med sig arbetsuppgifter som de ska genomföra under sin APL. Enligt lärarna i yrkesämnena är dessa arbetsuppgifter i princip uteslutande kopplade till ett eller flera yrkesämnena. Moment från de gymnasiegemensamma ämnena, exempelvis svenska eller matematik, är inte inkluderade i uppgifterna som eleverna ska göra. Handledarna berättar att

2017-03-30

9 (13)

Dnr 40-2016:202

det är viktigt att eleverna får en mjukstart på sin APL-period. Därför har handledarna valt att eleverna under första dagen mer eller mindre endast ska bekanta sig med lokalerna och miljön. Handledarna påpekar att vikten av detta och framhäver att verkligheten är något helt annat än vad som beskrivs i kurslitteraturen.

Enligt intervjuer uppger både elever och yrkeslärarna att det framförallt är yrkeslärarna som förbereder eleverna inför APL. I intervjuerna med eleverna och yrkeslärarna framkommer också att eleverna bland annat får träna praktiska moment såsom att bädda sängar, göra olika lyft, ta blodtryck och repetera medicinska termer. Efter APL-perioden lämnar eleverna in sina skriftliga uppgifter som de har utfört under sin APL samtidigt som reflektion över elevernas APL-period även sker muntligt i klassrummet. Eleverna berättar att de även gör många studiebesök som är kopplade till deras utbildning, som exempelvis på vårdcentralen, barnhälsovården, ambulans och räddningstjänst.

I skolans systematiska kvalitetsarbete framgår att två lärare varav en yrkeslärare på vård- och omsorgsprogrammet går APL-utvecklarutbildningen. Forum med fasta mötestider är inplanerade, där alla yrkeslärare på skolan träffas för att utveckla APL genom att till exempel uppdatera handlingsplaner och lära av varandra. Förhoppningen är att detta ska leda till att eleverna får en bättre återkoppling och bedömning av sin APL.

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och emellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

2017-03-30

10 (13)

Dnr 40-2016:202

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven,

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa innehållsliga och kulturella förutsättningar som stödjer lärares samverkan fungerar väl. Granskningen visar att skolläningen är positiv och uppmuntrar lärare till att samarbeta för att skapa en helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna. Vidare visar granskningen att rektor håller sig uppdaterad om lärarnas undervisning och att lärarna får återkoppling exempelvis på sina samarbeten. I intervjuer uttrycker lärarna att de får relevant kompetensutveckling som bidrar till en större helhet och sammanhang för eleverna. Bland annat genom de "förstelärarspar" som drivs av förstelärarna på skolan. Det är olika inriktningar som fokuserar på kollegialt lärande och kollegial handledning samt den individuella kompetensutvecklingen.

Rektor uppmuntrar och prioriterar samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Lärarna berättar att rektorerna är väldigt positiva till att lärarna samarbetar. Vård- och omsorgsprogrammet programrektor gör lektionsbesök och beskrivs vara väldigt intresserad och insatt i lärarnas arbete. Programrektor har som ambition att följa med lärarna på APL-besök. Enligt intervjuer uppger lärarna att rektor följer upp lärarnas samarbete genom bland annat kursutvärderingar som lärarna skriver i samband med att en kurs slutar. Rektor återkopplar sedan till lärarna på medarbetarsamtalen. Rektorerna berättar i intervju att de är positiva till att lärarna samarbetar och att de frigör mötestider för att detta ska ske.

Lärare berättar i intervjuer att det inte finns någon yrkeslärare på skolenheten som har en förstelärartjänst. De förstelärartjänster som finns på skolan driver bland annat olika "förstelärarspar". De förstelärarspar som erbjuds under läsåret 2016/17 är: *Kollegialt lärande utifrån mattelyftets modell, kollegialt lärande med inriktning mot formativ bedömning, IKT och Fronter samt språkutvecklande arbetssätt i ma-*

2017-03-30

11 (13)

Dnr 40-2016:202

tematik för nyanlända. Lärare väljer vilket spår som de vill fördjupa sig inom, vilket lärarna ser som en intern kompetensutbildning och som de kan applicera i sin undervisning.

Enligt intervjuer uppger rektorer och lärare att rektorerna är engagerade i vård- och omsorgsprogrammet och vill veta vad som händer. I skolenhetens kvalitetsarbete beskriver rektorn APL-verksamheten som ett av skolans utvecklingsområden för läsåret 2016 - 2017. Det berättas även om olika insatser som skolan har planerat att genomföra, som exempelvis att utveckla återkopplingen och bedömningen av elevernas APL. Det framgår också delar, i skolenhetens arbete med programutveckling av vård- och omsorgsprogrammet, som under läsåret har varit framgångsrika kring APL. Arbetssättet med att ha APL med lärarhandledning på arbetsplatserna har varit framgångsrikt. Likaså att ha eleverna i årkurs 1 på APL en gång per vecka under vårterminen har varit lyckosamma.

Yrkeslärarna uppger i intervju att flera av dem får kompetensutveckling vid tillfället för granskningen och att det är planerat att även de övriga ska få någon form av vidareutbildning. En av yrkeslärarna läser under vårterminen APL-utvecklarutbildning som anordnas av Skolverket. Utöver den individuella kompetensutvecklingen brukar även lärarna delta på Äldreomsorgsdagarna i Stockholm. På Bruksgymnasiet erbjuds en tvådagars handledarutbildning för nya APL-handledare. De APL-handledare som Skolinspektionen intervjuar vid skolbesöket har även genomfört Skolverkets webbaserade APL-utbildning.

APL-handledarna beskriver hur deras arbetssätt och syn på sin roll som handledare förändrades i och med handledarutbildningen. De upplever att de har fått en annan insikt och förståelse i vad som förväntas av dem i rollen som APL-handledare, att vara förberedd inför att eleverna ska komma, att hitta tiden för reflektion et cetera. Handledarna uppger att de är delaktiga i bedömningen av elevernas kunskaper under APL. Detta sker i trepartssamtal med handledare, yrkeslärare och elev. Handledarna uppger att de har kännedom om examensmålen för vård- och omsorgsprogrammet. Det är viktigt att eleverna även läser gymnasiegemensamma ämnen anser handledarna. De relaterar till att kulturarvet skiljer sig åt hos personer även inom vård- och omsorgen. Likaså kan språket, hälsa och religion se olika ut uppger handledarna.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

2017-03-30

12 (13)

Dnr 40-2016:202

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete fungerar väl när det gäller att skapa större möjligheter för samarbete mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och yrkeslärare. Vidare bedömer Skolinspektionen att rektorn skapar förutsättningar för samarbeten mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen genom exempelvis schemalagd planeringstid, organiserade mötestider samt schemaläggning av kurser. Dock upplever lärarna i gymnasiegemensamma ämnen att förutsättningarna för samarbetet försvåras av att klasserna består av elever från olika program.

Skolinspektionen bedömer att det finns praktiska förutsättningar som underlättar samverkan mellan lärarna. All undervisning sker i gemensamma lokaler och det finns en medvetenhet av hur och när kurser ska förläggas i elevernas schema. Det möjliggör bland annat längre arbetstillfällen så att eleverna får en helhet och ett sammanhang i sin utbildning.

Organiseringen av arbetslag ger yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förutsättningar att samverka

Enligt intervjuer uppger elever i årskurs 2 och 3 att de har all sin undervisning i samma lokaler, vilket de är väldigt nöjda med. Av intervjuer med lärare i gymnasiegemensamma ämnen och elever framgår att eleverna som läser vård- och omsorgsprogrammet läser gymnasiegemensamma ämnen tillsammans med elever från andra program. Anledningen till detta är att klasserna på vård- och omsorgsprogrammet är små, uppger lärare och rektorer.

Enligt intervjuer med lärare är det vanligast att som lärare dela arbetsrum med sina ämneskollegor. På vård- och omsorgsprogrammet delar de fem lärarna i yrkesprogrammet på ett arbetsrum. Lärarna anser att det är en bra lösning då de på ett snabbt sätt kan få råd och stöd av sina närmaste kollegor. Lärarna uppger att det finns avsatt tid för lärare att träffas, som de kan använda för att utveckla exempelvis samarbeten mellan lärare på programmet.

Det finns tid och möjlighet till samplanering mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen

Mötestiden för arbetslagsträffar är förlagd till en gång i månaden. Utöver arbetslagsträffar har lärarna även andra mötestider, såsom programlag, ämneslag, förstelärarspår och yrkesprogramutveckling. Enligt rektorerna kan tiden för arbetslagsträffar, programlagsträffar och ämneslagsträffar användas för att utveckla samarbeten mellan lärarna. I inskickad dokumentation och intervjuer med lärare

2017-03-30

13 (13)

Dnr 40-2016:202

och rektorer berättas om olika exempel på samarbeten. Arbetslagsledaren driver arbetslagsträffarna som sedan återkopplar informationen till rektorerna. Rektorn uppger att yrkeskurser förläggs, så långt det går, i anslutning till varandra för att på så vis möjliggöra längre arbetstillfällen. Det är dock svårare att lyckas med detta för eleverna i årskurs 1, då de läser fler gymnasiegemensamma kurser. Rektorn anser att det inte är något problem att "flytta" lektioner om det skulle behövas på grund av till exempel studiebesök. Vårdlärarna är alltid delaktiga när kurser placeras på elevernas schema under respektive termin för att eleverna ska få rätt förkunskaper inför APL och kommande vårdkurser.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Ann-Sofie Svensson
Utredare/Föredragande